

ОДБОР ЗА ПРЕДСТАВКЕ И ПРЕДЛОГЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Право грађана да упућују представке и предлоге утврђено је **Уставом Републике Србије** у делу који уређује људска и мањинска права и слободе, под називом право на петицију. Свако има право да, сам или заједно са другима, упућује петиције и друге предлоге државним органима, организацијама којима су поверена јавна овлашћења, органима аутономне покрајине и органима јединица локалне самоуправе и да од њих добије одговор када га тражи. Због упућивања петиција и предлога нико не може да трпи штетне последице. Нико не може да трпи штетне последице за ставове изнете у поднетој петицији или предлогу, осим ако је тиме учинио кривично дело.¹

Одбор за представке и предлоге (у даљем тексту: Одбор) један је од 30 сталних одбора Народне скупштине Републике Србије. Одбор **разматра** представке и предлоге који су упућени Народној скупштини и **предлаже** Народној скупштини и надлежним органима мере за решавање питања садржаних у њима и о томе **обавештава** подносиоце уколико су то захтевали. О својим запажањима поводом представки и предлога Одбор **подноси извештај** Народној скупштини најмање једном у току сваког редовног заседања. Одбор има 15 чланова.² У периоду јануар 2004. - децембар 2006. године, одржано је тринаест седница Одбора, на којима су размотрене 44 тачке дневног реда и поводом којих су усвојени одговарајући закључци. На седницама Одбора су разматране и информације поводом непосредних испитивања појединачних и групних представки, затим информације поводом испитивања писаних представки, као и друга текућа питања из делокруга рада Одбора.³

Као радно тело Народне скупштине Републике Србије, Одбор за представке и предлоге сталан и непосредан контакт са грађанима остварује на неколико начина: непосредним пријемом грађана сваког радног дана у просторијама Народне скупштине, усменим обраћањем грађана путем телефона и пријемом писаних представки. Када је реч о поступању са представкама грађана, оно започиње пријемом представке, анализом и стручном обрадом представке, коју врши Служба Одбора (која постоји у оквиру Сектора за послове радних тела - Одељење за законодавно-правне послове). Даље поступање и облик рада зависи од садржине представке у конкретном случају. Уколико се процени да има довољно елемената, тражи се извештај - повратна информација од надлежног органа. На основу поднете представке и примљеног извештаја (повратне информације) државног органа, Служба Одбора сачињава информацију са предлогом закључка о коме одлучује Одбор за представке и предлоге. У одређеним случајевима, информација тј. представка се доставља Републичком јавном тужиоцу.⁴

¹ Члан 56. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06).

² Члан 67. Пословника Народне скупштине Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 56/05 – Пречишћени текст и бр. 81/06).

³ О раду на одржаним седницама Одбора за представке и предлоге видети више на интернет презентацији Народне скупштине: http://www.parlament.sr.gov.yu/content/cir/aktivnosti/skupstinske_arhiva.asp

⁴ Треба знати да је поступање органа по представкама грађана у ранијем периоду у нас било регулисано законом. У некадашњој заједничкој држави свака република била је дужна да донесе закон који регулише поступак са представкама и предлозима грађана. Посебно је било ефикасно што је српски закон садржао и казнене одредбе (новчане - реч је била о прекршају) за недостављање повратних информација. У периоду

Посебну пажњу заслужује један од облика рада на представкама и предлозима, а то је **непосредно испитивање представки на лицу места** које се, у досадашњем раду, показало као веома ефикасан начин рада. Предмети који се непосредно испитују су првенствено представке поднете од стране већег броја притужилаца (колективне представке), као и предмети који по својој сложености и тежини захтевају посебан третман (постојање индиција да је у питању тежа повреда права притужиоца и сл.). Одбор за сваки конкретан случај формира **радну групу**, коју чине чланови Одбора, секретар Одбора и запослени у Служби Одбора (зависно од материје у неким случајевима се ангажују и друга лица). Радна група, уз претходну најаву, излази на лице места и у сарадњи са надлежним органима испитује наводе из представке и предлаже одговарајуће решење. О поступању се сачињава информација која се потом разматра на наредној седници Одбора. **Предлог** за непосредно испитивање представке могу дати: председник Народне скупштине, председник Одбора, заменик председника Одбора, чланови Одбора, народни посланици, секретар Народне скупштине и секретар Одбора. Одлуку - **закључак** о непосредном испитивању доноси Одбор за представке и предлоге на седници Одбора. Изузетно, у хитним случајевима (најава доласка већег броја грађана у Народну скупштину и сл.) одлуку - закључак о непосредном испитивању могу донети председник или заменик председника Одбора.

Стручна служба Одбора поред припреме седница Одбора, врши пријем грађана сваког радног дана, врши стручну обраду писаних представки грађана, даје правне савете грађанима (што представља преко 80% делокруга рада на представкама и предлозима којима се грађани обраћају Народној скупштини). Одбор, односно Служба у Одбору је, у **периоду јануар 2004. - децембар 2006. године**, примила и стручно обрадила 3126 писаних представки грађана, укључујући и поновљене представке. Од наведеног броја за 773 представке је тражена повратна информација - извештај од надлежних органа. У истом периоду Служба одбора је, непосредно, примила 3735 грађана у просторијама Народне скупштине. Поред личног доласка у Народну скупштину, знатан број грађана се свакодневно обраћа Одбору путем телефона (у просеку дневно 5 до 6 позива, односно преко 4000 позива у овом периоду), постављајући питања из различитих области и тражећи упутства и правну поуку, као и обавештења у вези са поднетим представкама. Из наведеног произилази да је у овом периоду укупно било **преко 10.000 обраћања грађана**, што указује на знатно повећање непосредног обраћања грађана, а такође и повећања броја писаних представки.⁵ Стручна служба Одбора за представке и предлоге је, у протеклом периоду, вршила обраду писаних представки тако што је према утврђеном методу рада појединим грађанима непосредно одговарано, док је знатан број представки уступљен надлежним органима, са молбом да се испитају наводи из представке и предузму мере у циљу решавања проблема на које се указује, те да о утврђеном чињеничном стању доставе извештај овом одбору, као и да, непосредно, одговоре подносиоцу представке. У извесном броју случајева органи су ажурно и правовремено достављали извештаје, али још увек постоји проблем недостављања или неблаговременог достављања тражених извештаја. Приликом усменог обраћања грађана, Стручна служба Одбора углавном даје савет и правну поуку о могућностима остваривања њихових права, или се код објективно

1992-93. године одређени закони, међу којима и они који су регулисали ову материју, стављени су ван снаге, а до данас нови закон о поступању са представкама грађана није донет.

⁵ Детаљније видети: Извештај о раду Одбора за представке и предлоге за период 2004. - 2006. године на: http://www.parlament.sr.gov.yu/files/cir/doc/ostala_akta/2006/Sektor%20radna%20tela%20izvestaji.zip

оправданих и основаних притужења упућују органима који су надлежни за решавање проблема поводом којих се обраћају. Треба имати на уму да непосредни пријем грађана представља тежак и одговоран посао, који од Стручне службе Одбора⁶ захтева широко познавање правних прописа, с обзиром на потребу тренутног реаговања и поступања, у циљу квалитетног пружања правне помоћи грађанима. Сложеност у раду Стручне службе огледа се и у неопходности коректног и сталоженог пријема странака, с обзиром да постоје грађани који су, долазећи у Одбор, унапред спремни и мотивисани да свој револт усмере и испоље на запосленом у Служби одбора који врши пријем.

С обзиром на чињеницу да је Одбор за представке и предлоге у перманентном и непосредном контакту са грађанима, у могућности је да сагледа најразноврсније проблеме на које се грађани притужују. Ако се анализирају **разлози обраћања грађана**, примећује се да се грађани најчешће притужују на спорост у раду редовних судова (нарочито првостепених), на донете пресуде, на рад носилаца правосудних функција и на рад општинских органа управе. У претходном периоду уочено је повећање броја материјално необезбеђених лица која се налазе у стању социјалне потребе, а знатан је и пораст обраћања грађана, међу којима нарочито пензионера и лица која су остала без запослења, која траже неку врсту помоћи истичући изузетно тежак материјални положај, помоћ у циљу запослења, брже законске и реформске измене које ће им омогућити да дођу до посла. На проблеме стамбене угрожености који су изражени и објективно тешки, жале се грађани из свих социјалних структура и средина. У порасту је и број захтева за пружање помоћи у лечењу, а најчешће се ради о тешким здравственим случајевима и о немогућности плаћања и набавке лекова. Одбору се обраћа и велики број расељених и избеглих лица која најчешће траже материјалну помоћ и решавање стамбеног проблема. С обзиром на издвојене проблеме и притужења због којих су се грађани најчешће обраћали Одбору, Одбор указује да су проблеми грађана све озбиљнији и тежи и да се већина њих обраћа са великом надом и уверењем да је Одбор Народне скупштине Републике Србије за представке и предлоге још једино место где могу да потраже решење проблема и да слободно искажу своје мишљење.

Одбор није орган који може да решава сваки случај конкретно, суштински и мериторно (јер не може притужиоцу доделити стан, материјалну помоћ или омогућити запослење), али све оно на шта се грађани притужују ваља сагледати, уобличити као појаву и указати Народној скупштини и њеним ресорно надлежним телима. Поред тога, по притужењима грађана Одбор се може залагати да одговарајући орган ради свој посао како закон прописује, али не може да преузме ни један прерогатив надлежности тог органа. Не треба сметнути са ума да представка није и не може бити ванинституционални облик остваривања права грађана, јер би у противном било доведено у питање функционисање надлежних органа. Представке су један од најнепосреднијих видова комуникације грађана и државе, те уставно право грађана да подносе представке и предлоге треба посматрати у контексту усмеравања и упућивања на што квалитетнији рад државних органа. Владавина

---

⁶ Занимљиво је поменути да је у некадашњој држави СФРЈ на савезном нивоу постојао Биро за представке и предлоге СФРЈ, који је имао Службу од 42 запослена, од чега је 26 било дипломираних правника. Овај Биро имао је две комисије: Комисију Председништва која је обављала стручну обраду представки које су упућиване Председништву и Председнику Републике и Комисију Скупштине, која је обављала стручну обраду представки које су упућиване Скупштини СФРЈ и Савезном извршном већу. Данас Служба Одбора за представке и предлоге Народне скупштине има 5 запослених, од чега 3 дипломирана правника; ова служба нема психолога, нити аналитичара.

права и јачање демократских процеса треба да буду циљ развоја сваког савременог политичког система, па и нашег. То ће се, између осталог, постићи даљим унапређењем метода рада и организације свих државних органа који су у функцији заштите права грађана.

Слободан Вукадиновић,
Служба Народне скупштине Републике Србије